

bibban

FINLANDS SVENSKA BIBLIOTEKSFÖRENINGENS MEDLEMSTIDNING

FSBF 25 ÅR!

3/2007

FSBF STYRELSE 2007

Sandelin, Ringa ordf.
Chef för katalogiseringsavd., Åbo Akademi
Tel: (02)215 3283
ringa.sandelin@abo.fi

SÖDRA SEKTIONEN

Selkälä, Tove (stm)
Bibliotekarie, Borgå stadsbibliotek
tove.selkala@porvoo.fi

Zilliacus, Karolina (stm)
Biblioteksdirektör, Kimito kommunbibliotek
karolina.zilliacus@kimito.fi

Österman-Lastuniemi, Maria (stm) kassör
Åbo stadsbibliotek
maria.osterman-lastuniemi@turku.fi

Verhola, Maria (su/K.Zilliacus)
Bibliotekschef, Ingå kommunbibliotek
maria.verhola@inga.fi

Olsson-Korsu, Jenny (su/T. Selkälä)
Bibliotekschef, Pernå kommunbibliotek
jenny.olsson@pernaja.fi

Jansson, Gunilla (su/M.Österman-Lastuniemi)
Bibliotekarie/Yrkeshögskolan Sydväst, Åbo
gunilla.jansson@sydvast.fi

ÖSTERBOTTNISKA SEKTIONEN

Bäckström, Carola (stm)
Bibliotekschef, Korsnäs kommunbibliotek
carola.backstrom@korsnas.fi

Lund, Annika (stm) sekreterare
Specialbibliotekarie, Stadsbiblioteket i Jakobstad
annika.lund@jakobstad.fi

Strandwall, Katriina (stm) viceordförande
Specialbibliotekarie, Vasa stadsbibliotek
katriina.strandwall@vaasa.fi

Vidjeskog, Johanna (su/A.Lund) medlemsregister
Biblioteksfunktionär, Stadsbiblioteket i Jakobstad
johanna.vidjeskog@jakobstad.fi

Kuoppala, Hanna (su/C. Backström)
Bibliotekssekreterare, Vasa vetenskapliga bibliotek Tritonia
hanna.kuoppala@tritonias.fi

Willman, Beatrice (su/K.Strandwall)
Bibliotekschef, Larsmo kommunbibliotek
e-post:beatrice.willman@larsmo.fi

innehåll

3	Ledaren
4	Biblioteken.fi
7	Årskonferensen
8	Mentorskap
9	FSBF 25 år
11	Ifla i Durban
13	Ämnet informationsförvaltning
15	Diskussionsforum på nätet
16	Audioindex
19	Brev från Köpenhamn
21	Peter Borg
22	Rådet för de allmänna biblioteken
23	Medlemsärenden

Vi finns på nätet:

[www.biblioteken.fi/sv-fi/
biblioteksbranschen/FSBF/](http://www.biblioteken.fi/sv-fi/biblioteksbranschen/FSBF/)

Ideell förening - mening och makt

I dessa löneförhandlingarnas tider kan man ställa sig den självfrånsakande frågan huruvida de ideella föreningarna har någon funktion i den krassa kampen om lönetillägg. Man ser sig tvungen att inse att i slutstriden är det nog endast fackföreningar som har makten.

Men vad har en ideell förening för mening? Efter att i fyra år haft förmånen att leda Finlands svenska biblioteksförening kan jag göra vissa reflektioner.

Det är klart att en förening har en stor social betydelse, men i vårt samhälle finns det gott om sociala samfund som tillfredsställer just det behovet. Behövs en ideell biblioteksförening för det?

Det ständiga lärandet eller fortbildandet är viktigt och nödvändigt, men vi har många organisationer som är skickade för fortbildning på vårt område. Behöver vår ideella förening ta hand om detta?

Det svenska språkets ställning är viktig, men behövs en svenskspråkig förening eller kunde det lika bra räcka med en fungerande tvåspråkig sådan?

Kontakten till det övriga Norden sköts numera med engelskan som umgängesspråk. Behövs de skandinaviskt talande biblioteksmänskorna mera för att upprätthålla den kontakten?

Alla som hört mig uttala mig under de senaste åren vet att jag svarar: Jo, en finlandssvensk ideell biblioteksförening behövs. Den behövs för att tillfredsställa dessa ovannämnda behov. Men den är inte en självklarhet. Under de år som gått har jag haft glädjen att arbeta med kreativa och initiativrika styrelsemedlemmar, som alla gett föreningen mycket av sin egen tid. Deras arbete blir ofta rätt undanskymt och jag vill därför tacka dem var och en för deras insats.

När det gäller makten som FSBBF eventuellt har så kan den inte beskrivas på annat sätt än med de latinska uttrycket

Gutta cavat lapidem non vi sed saepe cadendo

Det är vattendroppens ständiga fallande som åstadkommer urholkningar också i en sten. Målen kan uppnås genom att man aldrig ger tappt. Huruvida det kallas makt eller envishet vågar jag inte säga.

Det kan heller aldrig sägas tillräckligt ofta att verksamhetsformer kan förnyas och ständigt omformas. Respekt för andras insats behöver inte betyda att man fortsätter i inkörda spår.

Alla slår vakt om sitt eget språk behöver inte heller betyda att man räddhågat undviker samarbete. Samarbete över de språkliga gränserna i vårt tvåspråkiga land behöver jag inte framhäva, men jag gör det i alla fall. Och då betonar jag att det svenska inslaget i samarbetet är ytterst viktigt.

Ringa Sandelin, ordförande

Projekt och nya tjänster kring Biblioteken.fi

ROBIN FORTELIUS

Biblioteken.fi har flera projekt kring nya och utvidgade tjänster på gång. De flesta av projekten har godkänts av styrgruppen för Biblioteken.fi och har beviljats finansiering via undervisningsministeriet. Avsikten med de förnyade tjänsterna är att skapa en tydligare design och bättre användarvänlighet med en större popularitet och fler anlitar som resultat. De nya tjänsterna skall bidra till en mer hanteringsvänlig tillgång både för kunder och för bibliotek via en flexibel teknik. De nya tjänsterna understöder en större social medverkan enligt Bibliotek 2.0-principer. Här följer en presentation av de centrala tjänsterna vid Biblioteken.fi som delprojekt inom den nationella nätverksstrategin.

Ny portalversion av Biblioteken.fi

Den nya portalen Biblioteken.fi bygger på en ny tekniskt smidigare version av publiceringssystemet Meteor2. Den har redan tagits i bruk. Någon större skillnad märker de som deltar i de centraliserade tjänsterna vid Biblioteken.fi inte än.

En övergång från de biblioteksvisa inloggningsskoderna till personliga användaridentifikationer skall genomföras i samband med lanseringen av den nya portalen. Själva portalen skall få en ny design med mer överskådliga menyer och sidor. I portalen integreras de utvidgade tjänsterna så att det blir enklare att söka, bläddra och röra sig mellan de olika tjänsterna. Det skall också bli enklare att diskutera, publicera, kommentera och personifiera, så som en utvecklad nätgemenskap förutsätter. Den nya tekniken är mer flexibel för dataöverföring i olika format, så som xml, rss och web services. Målsättningen med portalen är att stödja en gränslös informationstillgång enligt anpassande tillämpningar, varav en del baserar sig på öppen källkod.

Konkreta exempel på nya funktioner är: aktivare uppföljning av aktualiteter (bulletiner/kalendern), ett mer utvecklat feedbacksystem, kartor över bibliotek i biblioteks faktabasen, integrerad presentation av populäraste sökningar och innehåll, och utvecklade personifieringsmöjligheter (bl.a. boendeort). Det skall också finnas mer audiovisuellt material på sidorna i form av t.ex. video och eventuellt webb-tv. Det kommer också att bli möjligt att skapa en s.k. Biblioteken.fi-ruta i de lokala biblioteksportalerna. Portalen kommer att som tidigare finnas i en svensk version som anpassats enligt användar-

behov. Portalen lanseras i januari 2008, då också Frank kommer att få ett nytt och mer integrerat användargränssnitt.

Semantisk analys och intelligens

Nya Biblioteken.fi kommer att använda Connexors program Machineese, som är ett semantiskt analysprogram som känner igen grundformen av ord och kan avgränsa sammansatta ord. Programmet genererar metadata som bidrar till större sökprecision enligt entitetsklasser och skapar automatisk nyckelordssättning med synonymförteckningar och automatiska sammandrag. Dessutom har Machineese också stavningskontroll för sökord.

Biblioteken.fi deltar också i projektet FinnONTO kring en utvecklad termapparat för innehållsstrukturen på den finländska semantiska webben.

Bibliotekstillämpningen bygger bl.a. på YSA - Yleinen suomalainen asiansasto och realiserar i Yleinen suomalainen ontologia i ontologibiblioteket ONKI, som är en slags webbläsare för ontologiska termrelationer.

I sitt diplomarbete på Tekniska högskolan i Helsingfors har Antti Vehviläinen utarbetat prototypen för den semantiska webbguiden OPAS, som tillsammans med Machineese processar frågor och svar för övergripande informationssökning i de olika källorna vid Biblioteken.fi, så som "Fråga bibliotekarien" och dess arkiv, "Länkbiblioteket", metasökningarna i Frank, Sökslussen samt Fono.fi.

Processen är den att Machineese analyserar frågorna och "översätter" naturligt språk till grundformer av ord, som motsvarar ontologiska termer i ONKI, som OPAS i sin tur bjuder som alternativa söktermer.

I sammanhanget kvarstår problemet att ONKI än så länge går från finska till svenska, så att de svenska termerna inte har semantiska relationer till finska motsvarigheter. Men arbetet lär fortgå för att skapa svenska termaspekter på basis av YSAs svenska version Allärs - Allmänt ämnesordsregister på svenska, så att vi får en "Allmän svensk ontologi". Det är trots allt inte säkert att den semantiska webbguiden OPAS kan tillämpas på svenska, innan det finns en adekvat utarbetad svensk ontologi att tillgå.

Fråga bibliotekarien, chatten och Länkbiblioteket

Den digitala referenstjänsten "Fråga bibliotekarien" har under våren 2007 utvecklats i en testversion i samordning med de nya semantiska tillämpningarna inom projektet FinnONTO. Den nya tjänsten Fråga biblioteket eller Fråga kommer inte att avvika nämnvärt från den nuvarande Fråga bibliotekarien, förutom att de ontologiska tillämpningarna tillhandahåller mer dynamiska sökmöjligheter både för personal och för kunder.

Sådana dynamiska egenskaper är att kunden kan skicka sin fråga direkt till den semantiska webbguiden, som analyserar ämnesorden relaterade till frågan och föreslår alternativa svar. En del av svaren visas i bild- eller ljudform och kunden skall ha möjlighet att kommentera svaren och föreslå egna uppslagsord.

Chatten kommer att lanseras i slutet av året. Olika testskeden har genomförts under sommaren och hösten.

Chatten kommer preliminärt att realiserar som regionala kanaler vid de bibliotek som är intresserade av att starta chattjänst.

Användargränssnittet till den svenska versionen kommer då att vara klart. Länkbiblioteket kommer att utvidgas, men inte gränslöst. Kvalitet är fortfarande kännetecknet, även om det är tänkt att kunder kan tillföra och kommentera länkar. Huvudansvaret för urvalet ligger fortfarande på ansvariga redaktören för Länkbiblioteket.

Fono.fi

Fono.fi är en biblioteksanpassad version av skivarkivets databas Fono vid Rundradion.

Fono.fi har utvecklats tillsammans med en arbetsgrupp inom publiceringssystemet Meteor. Fono.fi har inte samma användargränssnitt som Rundradions interna Fono, därför har Fono.fi inte lika omfattande sökegenskaper. Uppgifterna om Rundradions nya skivor uppdateras med en liten fördröjning. Fono.fi innehåller uppgifter om alla skivor som skaffats till Rundradions arkiv sedan 1974.

Databasen Fono är enspråkig, så att poster och beskrivningar samt ämnesord går på finska.

Ett svenskt användargränssnitt till Fono.fi är mer eller mindre klart, det engelska är under arbete. Den finska versionen av Fono.fi finns redan på nätet, men den egentliga publiceringen sker när den engelska översättningen är färdig senare under hösten 2007.

Skönlitterära portalen

Arbetet med projektet för den skönlitterära portalen delas mellan Åbo stadsbibliotek och Biblioteken.fi, med deltagare och observatörer på nationell nivå, också från projektet Kitka2. Projektet finansieras av undervisningsministeriet och sköts av Kaisa Hypén och Alex Spåre vid Åbo stadsbibliotek. Portalen beräknas vara färdig 2008-09, förutredningen har gjorts 2007. Projektet Kitka2 handlar om en nationell författardatabas, som skall integreras med den skönlitterära portalen.

Kitka2 administreras av Vasa stadsbibliotek. Målsättningen med portalen är att lyfta fram de skönlitterära samlingarna och litteraturkännedomen på biblioteken. Portalen skall utgöra en grund för ny teknik och nya verktyg kring innehållsbeskrivning och presentation av skönlitteratur på biblioteken. Samtidigt skall den också skapa en infrastruktur för bibliotekstjänster inom det skönlitterära

området för en effektivare fördelning av arbetsinsatser och färdigheter på biblioteken.

I anslutning till den skönlitterära portalen utreder man också möjligheterna att skapa ett gemensamt nationellt titelregister för skönlitteratur. Titelregistret kunde eventuellt utnyttja plattformen WordCat.

Portalen kommer att bestå av tre komponenter: en katalog, en allmän portal och en biblioteksfacklig portal. Den kommer att utgöra en del av portalen Biblioteken.fi så att den ersätter kanalen Litteratur.

Litterära ungdomsportalen – de ungas webbtjänster

Den litterära ungdomsportalen startade som ett nationellt förutredningsprojekt vid Borgå stadsbibliotek – Östra Nylands landskapsbibliotek 2006. På basis av det fortsätter projektet så att det nu administreras av Helsingfors stadsbibliotek – Centralbiblioteket för de allmänna biblioteken.

Målsättningen för ungdomsportalen är att skapa en interaktiv kanal för unga kring böcker och litteratur. För biblioteken kommer ungdomsportalen att fungera som en plattform för lokala sidor som sammanfattar boktips och annat innehåll. För de unga är portalen en kanal för egna bokrecensioner och för litteratursökning med hjälp av s.k. social tagging, där de populäraste sökorden återges i större font. Bokrecensioner och litteraturtips kan sammanställas i personliga favoritlistor. Det går också att skicka personliga meddelanden och söka vänner via portalen. Webbredaktören producerar och redigerar innehållet i portalen, modererar diskussioner och svarar för tekniken.

Litterära ungdomsportalen bygger på publiceringssystemet Drupal och utvecklas av redaktör Matti Lassila vid Biblioteken.fi. Portalen lanseras i januari 2008 och då enbart i en finsk version.

Svenska motsvarigheter torde finnas i Sverige och samarbetet med dem borde utredas. Ett annat alternativ är att försöka skapa ett samarbete med Rundradion och deras ungdomsportaler.

KirjastoWiki

KirjastoWiki är en tillämpning av MediaWiki-plattformen med målsättningen att fungera som en nätgemenskap för bibliotekens kommunikationsbehov. KirjastoWiki är i princip öppen för alla och det är tänkt att också andra än branschverksamma kunde

bidra med, speciellt kommentarer till innehållet. KirjastoWiki skapades under våren 2007 som ett redskap att administrera de olika nationella nätverksstrategierna inom biblioteksbranschen. Innehållskategorier som kunde utvecklas inom KirjastoWiki är t.ex. bibliotekshistoria, biblioteksadministration, biblioteksrelaterade artiklar, biblioteksprojekt, biblioteksrelaterad terminologi och termförteckningar, best practices, reseskildringar och eventuellt fjärrlänehandboken. KirjastoWiki kommer att få en svensk del under hösten, där det bland andra finlandssvenska biblioteksintressen, är helt möjligt att Finlands svenska biblioteks-förening kunde platsa. KirjastoWiki kommer kanske att utgöra en kompletterande del av kanalen Biblioteksbranschen vid Biblioteken.fi.

Nationell nätverksstrategi

Arbetsgruppen för nationell nätverksstrategi är ett organ inom Rådet för de allmänna biblioteken. Den tillsattes 24 april 2007 med målsättningen att formulera en plan för en nationell nätverksstrategi, som kan presenteras vid rådets möte i St Michel 23 oktober 2007. Ordförande för arbetsgruppen är ledande planerare Erkki Lounasvuori vid Helsingfors stadsbibliotek – Centralbiblioteket för de allmänna biblioteken och svensk representant specialbibliotekarie Annika Lund vid Jakobstads stadsbibliotek.

I nätverksstrategin ingår ytterligare projekt kring bl.a. mediepedagogik, gemensam statistikföring för webbesök, musiktjänster, e-tjänster, digitalisering, bibliotekssystem och teknik.

De uppdaterade och nya tjänsterna vid Biblioteken.fi kan ses som konkreta exempel på en stadigt förankrad inledning till en nationellt övergripande nätverksstrategi för våra bibliotek. För en svensk version av en del av tjänsterna krävs en vidare syn på allmänsvenskt bibliotekssamarbete. De nya tjänsterna initialiserar också ett övergripande samarbete på Web 2.0, där biblioteken går in i de globala nätgemenskaperna för att öka sin synlighet.

Deltagare på årskonferensen i Borgå. Foto Tove Selkälä.

ÅRSKONFERENS I BORGÅ

TOVE SELKÄLÄ

Årets konferens hölls i Borgå och vädret visade sig från den bättre sidan. Några få regndroppar såg deltagarna på torsdagen, men annars var det uppehåll med lite sol. Som konferensplats fungerade yrkeshögskolan Laureas föreläsningssal i WSOYs gamla tryckerihus. I samband med föreläsningssalen fanns en foajé där konferensdeltagarna kunde dricka kaffe under pauserna samt bekanta sig med de olika utställarna som besökte konferensen.

Lunchen intogs båda dagarna på restaurang Hanna Maria i Gamla stan. Lunchrestaurangen låg praktiskt (eller opraktiskt) precis bredvid Brunbergs karamellaffär, som många av deltagarna gjorde besök under lunchpauserna. Kulturprogrammet på torsdagen bestod av endera ett besök på J.L.Runebergs hem eller på Borgå

Gymnasium och dess antika boksamling. Båda alternativen lockade deltagare, även om majoriteten valde att besöka J.L.Runebergs hem.

Festmiddagen äts på Café Cabriole. Det vankades god mat i form av buffébord både när det gällde för- och varmrätter, likaså efterrätten i form av en tårtbodyff. För den trevliga musikunderhållningen under middagen stod Hot Club of Porvoo. Torsdagens föreläsningar inleddes av Heli Myllys som berättade om hur de på Helsingfors universitets bibliotek har utvecklat olika program i mentorskap. Efter Heli Myllys föredrag blev det dags att ge ordet åt Tua Haldin-Herrgård. Tua höll två väldigt inspirerande föredrag. Det första föredraget handlade om tyst kunskap och vad det egentligen innebär. Efter lunchen

fortsatte Tua med föredraget om mentorskap. Hon kunde väldigt skickligt knyta ihop mentorskap med tyst kunskap och visade att det just i situationer kring mentorskap där man kan ha möjligheten att överföra den tysta kunskapen.

Eftermiddagen fortsatte med Barbro Wigell-Ryynänen som presenterade lite tankar kring bibliotekens framtid ur undervisningsministeriets perspektiv. Som avslutning på torsdagens föreläsningar ordnades det en paneldebatt med representanter från de olika utbildningslinjer som finns i Svenskfinland i dagens läge. Deltagare i panelen var Gunilla Widén-Wulff (informationsförvaltning vid Åbo Akademi), Nancy Pettersson (Öppna högskolan vid Åbo Akademi), Katarina Antman (Öppna högskolan vid Åbo

Akademi) samt Birgitta Wahlman-Tyrsky (Borgå Handelsläroverk).

Fredagen inleddes av den danska föreläsaren Mia Bastrup från Kolding bibliotek. Mia pratade om *Erfaringer med Offentligt Privat Partnerskab*, alltså erfarenheter av olika former av samarbete mellan Kolding bibliotek och privata företag.

Ett av dessa samarbeten är kontraktet med FKI Logistex som sköter om bibliotekets logistik. FKI Logistex sköter t.ex. även om bagagehanteringen på Kastrup flygplats. Tillsammans har de förhandlat fram vilka uppgifter som sköts av biblioteket och vilka som sköts av FKI Logistex.

Arbetsfördelningen mellan parterna är inte spikade i och med det första kontraktet utan diskussioner pågår under hela tiden som kontraktet varar. Kolding biblioteks erfarenheter av detta samarbete har varit positiva.

Efter Mia var det dags för Tuula Martikainen från Tammerfors stad att ta till orda. Tuula berättade om de förändringar som har skett inom den kommunala förvaltningen i Tammerfors i samband med att de har infört beställare-producentmodellen.

Första föreläsare efter lunch var biblioteksaktivisten Mikael Böök. Han berättade om sina tankar bakom sitt tidig-

are uttalande om *"mera makt åt bibliotekarierna"* på vårvintern i Hufvudstadsbladet. De sista föreläsningarna på denna konferens hölls av Robin Fortelius som berättade om sökportalen Sökslussen och Tua Hindersson-Söderholm som presenterade sökportalen Nelli.

Efter att föreläsningarna var slut vandrade konferensdeltagarna över till Borgå stadsbibliotek som låg i följande kvarter. Där avslutades konferensen med kaffe och 25-års jubileumstårta.

Ordförande Ringa Sandelin berättade lite om vad som har hänt under föreningens 25-åriga historia. Under höstmötet hade föreningen utsett två nya hedersmedlemmar, Ulla-Brita Lundberg och Monica Borg-Sunabacka. Dessa två var ordförande i respektive biblioteksörening, Österbottiska och södra Finlands, när sammanslagningen skedde 1982.

Inför jubileumsåret hade föreningen låtit tillverka nya reklamartiklar i form av nyckelkedjor (rosa och svarta) och pinsar (vita och svarta). Alla som deltog i jubileumskaffet fick en FSBF pins som minne från 25-års jubileet. Nyckelkedjorna blev mycket populära bland konferensdeltagarna.

Pokalen för bästa svenska hemsidor gick i år till Åbo stadsbibliotek.

De flesta av föredragen är tillgängliga i elektronisk form på

www.biblioteken.fi

närmare bestämt

www.biblioteken.fi/biblioteksbranschen/FSBF-konferenser/Borga_2007

Föreningens ordförande Ringa Sandelin tillsammans med Mia Bastrup från Kolding bibliotek, Danmark på föreningens årskonferens i Borgå. Mia föreläste om Kolding bibliotekets erfarenheter av att samarbeta med privata företag.
Foto Solveig Hortans.

Reflektioner

kring Heli Myllys föredrag om mentorskap på Helsingfors universitetsbibliotek

GUNILLA JANSSON

Centraliseringsvindar blåser över landet. Inom Helsingfors universitetsbibliotek söker man koncentration av biblioteksservice för att klara av stigande kostnader, pensionsavgången och kraven på god service för att stöda universitetets spetsforskning och undervisning. Medel från Undervisningsministeriet för åren 2007-2009 möjliggör fortsatt satsning på mentorskap; första försöket lyckades väl och har medfört en utveckling mot bibliotekets innovation: mentorskap i smågrupper.

Heli Myllys betonade att adeptens ansvar för sin egen utveckling och inlärnin g är avgörande; det måste finnas en uppriktig vilja att ta emot handledning. Mentorn åter bör kunna lyssna, växelverka och stöda adepten i problemlösning.

I Helsingfors strävade man särskilt till att stärka gemenskapen och genom inlärningsdagböcker fördjupades förmågan till reflektion.

En del av åtgärderna känner man igen från den konstruktivistiska inlärnin gssynen. Ledarskapets utveckling är ett av målen man formulerade nu. Vi har kommit en bit på väg när vi kan diskutera behov av ledarskap inom biblioteken; på sjuttioalet var det snudd på fult att vara chef - i alla fall fick man inte vilja bli det - och att göra karriär var helt fel ordval för den bana man eventuellt tänkt sig.

Adepterna uppgav efter första fasen av projektet att synen på bibliotek vidgats, att de fått en känsla för kontinuitet och helheter liksom för etiska frågor. Adeptens starka sidor måste också ha kommit fram eftersom man inom gruppmentorskap arbetet tar fram det möjliga rollbytet: *de unga lär de gamla*. Man fann att dialog ger glädje, nya idéer och entusiasm, befrämjar kollegial jämlikhet och inlärnin g.

Mentorerna åter uppskattade att få diskutera biblioteksfrågor i lugn och ro en stund

Bibliotekschef Heli Myllys, Vetenskapliga biblioteket i Vik, Helsingfors universitet, föreläste på konferensen om mentorskap. Foto Tove Selkälä.

och anser att de lärde sig uppskatta sin yrkeskunnighet!

Kunde mentorskap och arbetshandledning hjälpa oss att formulera vårt kunnande och höja vår profil? Vi har svårt att marknadsföra vår kompetens, svårt att övertyga andra om vikten av vårt arbete.

Minervagrupperna som i biblioteksorganisationernas och branschens fackföreningars namn Arrangerade seminariet "Nyimage - bättre lön" den 27 april i år på Helsingfors stadsbibliotek konstaterar i sitt pressmeddelande att:

"Få branscher har varit med om en sådan förändring i yrkesbilden som biblioteksbranschen. Den här förändringen syns inte i sin helhet för biblioteksanvändarna. Man tänker inte på att man bittar enkelt för att någon redan arbetat med att förenkla åtkomsten. Utöver boksamlingarna har biblioteken försetts med datorer och data-system, som blivit lättare att använda tack vare systematiskt utvecklingsarbete. Ett sådant resultat får man inte utan sakkunnigas insats. Man kan

säga att bibliotekets användare enbart ser toppen av isberget."

Bibliotekens utveckling har gynnats av vårt nätverkande. När man arbetar med andra yrkesgrupper känner man kulturkrockarna i arbetsmiljön: kulturarbetare syns mig ofta ha svårt för samarbete för att de tävlar sinsemellan om anslag, idéer, ära och berömmelse; lärare åter slår vakt om sin självständighet och sitt tolkningsföreträde. Kanske har vi i biblioteken haft lätt för nätverk för att vår roll som förmedlare i sig vilar på en låg profil och för att vi så konkret sett vad vi vunnit på samarbete? Om och när universitet och högskolor inom en snar framtid troligen fusioneras och biblioteken med dem: finns arbetet kvar för bibliotekarier och informatiker?

Är vi mera än våra samlingar?

FSBF – Finlands svenska biblioteksforening 25 år

Det har i år förflutit 25 år sedan de Österbottens svenska biblioteksforening och Biblioteksforeningen för södra Finland sammanslogs och bildade Finlands svenska biblioteksforening, FSBF, med en sektion för södra Finland och en för Österbotten. I samband med årskonferensen i Borgå 6-7.9.2007 uppmärksammades detta. Monica Borg-Sunabacka och Ulla-Britta Lundberg var i ledningen för de två foreningarna vid sammanslagningen 1982. De berättade om tiden och arbetet som föregick sammanslagningen. Båda två minns det som en naturlig utveckling och en odramatisk händelse. Men vi har ändå dessa två, samt de styrelser som jobbade då, att tacka för att vi fått en enhetlig och livskraftig svensk biblioteksforening i Finland. Borg-Sunabacka och Lundberg utsågs till foreningens hedersmedlemmar och premierades med varsitt diplom. Under konferensens andra dag fick vi avnjuta jubileumskaffe och tårta. Konferensdeltagarna fick också varsin FSBF-pins jubileumsåret till ära. Här kommer två tillbakablickar i foreningens verksamhet under de 25 åren. Birgitta Aurén var ordförande åren 1992-1995 och Christina Flemming 2000-2003.

FSBF 2000-2003

Ordförande Christina Flemming

Min ordförandetid år 2000-2003 var mycket innehållsrik. Styrelsearbetet var intensivt för oss alla, och för egen del oerhört givande och lärorikt, bl.a. lärde jag mig skriva penning- och projektansökningar och redogörelser för avslutade projekt. Tidningarna läste man med ögat "eventuella understöd"...

Vi är många som har bott/levt med foreningen eftersom den saknar kansli och fast postadress. Men en verklig förändring skedde under de här åren.

IT-tekniken togs i bruk på allvar, och det har vi alla glädje av idag - nu har alla tillgång till foreningens officiella handlingar på webben.

Det var under de här åren som foreningen fick en fast hemvist i internetrymden, tack vare gott samarbete med FSBFs blivande ordförande, Robin Fortelius och Helsingfors stadsbibliotek. Från år 2000 blev foreningens tidskrift (Infobladet ->) Bibban tillgänglig på webben, och helt plötsligt blev foreningen mycket synlig...

Långköraren svenska ämnesord på köpta biblioteksposter fick en lycklig lösning. Alltså blev dessutom webbtillgänglig, och därmed användbar på ett helt annat sätt. Foreningen instiftade år 2002 priset "Årets bästa svenska bibliotekswebbsida" i Finland,

och pokalen utdelas årligen på basen av omröstning i samband med årskonferensen. Upphovsrättsliga frågor var hela tiden aktuella. Läsecirkelverksamhet startades med SSC.

IT-sektionen var mycket aktiv, och ett mycket bra informationsutbytesorgan för folk från olika bibliotekstyper. Syd-afrikaresutskottet var mycket aktivt och arrangerade resor till Sydafrika.

Årskonferenserna är en mycket viktig del av foreningens verksamhet. Rubrikerna för konferenserna säger en hel del om vad som var aktuellt då: Fokus på förändringar - framtiden skapas nu (Lovisa 2000), Boken - museiföremål eller bruksvara (Åbo 2001), Bibliotekens användarutbildning - en pedagogisk utmaning (Vasa 2002) och Ett dopp i hälsohavet (Sjundeå 2003). Allt från förvaltningsfrågor i biblioteken (förändring av strukturer) till själva bibliotekssamlingarna och deras tillgängliggörande till personalfrågor...

En strävan var att FSBF skulle vara ett nätverk för biblioteksanställda i hela Svenskfinland oberoende av bibliotekstyp. Att erbjuda kunderna "samma på svenska" är en gemensam angelägenhet och de färdiga finska strukturerna har inte alltid beaktat detta.

En annan strävan var att "professionalisera" FSBF:s verksamhet, vilket bl.a. betydde att styrelsemöten och årskonferenser tidsmässigt skulle hållas under arbetsveckan, inte på veckoslut. En tredje strävan var förstås att göra FSBF och biblioteken mera synliga, och att vårt medlemsblad skulle bli en representativ tidskrift med innehåll och ISSN - och det blev den med proffsig layout och mycket duktiga redaktörer.

Den internationella verksamheten som en viktig del av verksamheten var ett arv jag fick av föregående ordföranden. IFLA- och Eblida-engagemangen fick mig att inse att vårt yrke är ett internationellt yrke med mycket ansvar. Med vår aktivitet i Eblida och IFLA blev FSBF en tydlig kugge i ett stort system av världens alla bibliotek.

Samarbete på nordisk nivå och på nationell nivå med framför allt Suomen kirjastoseura - Finlands biblioteksforening intensifierades bl.a. tack vare nätverk som skapades via IFLA-aktiviteten.

S måningom uppkom diskussionerna om behovet av en gemensam biblioteksforening för alla finländska biblioteksorganisationer.

Bibliotekspolitiska programmet behandlades och samfälliga aktioner för högre löner genomfördes tillsammans.

Föreningens aktivitet i finlandssvenska sammanhang stärktes i samband med projektet "Bittis - samarbete skola - bibliotek" inleddes med en kartläggning av skolbibliotekssituationen i grundskolorna i Svenskfinland. Oron över den kommande bristen på behöriga bibliotekarier i Svenskfinland ledde till aktiv kontakt med de dåvarande utbildningsinstitutionerna, och våra aktiviteter hade en viss effekt på utbildningsmöjligheterna senare.

Kort sagt, ordförandeskapet och styrelsearbetet innebar möten, möten, möten för

att driva än den ena än den andra biblioteksfrågan av vikt för Svenskfinland.

Det var en förändringens tid också för mig personligen. Från att ha varit kommunal bibliotekschef när jag blev vald 1999 blev jag universitetsanställd av Åbo Akademi, först i ett bibliotekshistoriskt projekt (Vasa svenska lyceums katalogisering) och sen i det nya biblioteket Tritonia - Vasa vetenskapliga bibliotek.

När jag nu ser bakåt (tack och lov för föreningens hemsida...) blir jag imponerad

- vi var en mycket aktiv styrelse som åstadkom en hel del. Dessutom hade vi roligt tillsammans. Dessa fyra intensiva år har krävt många års paus från engagemang i föreningsliv för min del.

Men det var verkligen värt det!

FSBF 1992-1995

Ordförande Birgitta Aurén

Vad var aktuellt inom biblioteksvärlden dessa år och vad ville vi inom FSBF jobba för?

I december året innan hade regeringen överlämnat sin proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Frågan om avgiftsfri biblioteksservice debatterades, men också mätning av kommunal biblioteksservice: mål, mått och måluppfyllelse. Föreningen kartlade vilka mått som använts i de svenskspråkiga kommunbiblioteken.

I kommunerna gavs allmänt spardirektiv och de gällde också biblioteken. Diskussionen om avgifter på bibliotek fördes och skulle föras med stor styrka de följande åren. Föreningen ordnade seminarier kring temat kommunal ekonomi och basservice. Vid årskonferensen i Jakobstad år 1992 antogs nya stadgar för föreningen. På kvällen bjöd Johan Ludvig och Fredrika Runeberg alias Börje Lång och Anna-Lisa Jakobsson till festsupé enligt menyn i Sandels dikt. Jan Kaplinski var föreningens prominenta författargäst. Trots spartider hade föreningen råd att bjuda in stora kulturpersonligheter.

År 1992 arrangerade föreningen också en resa till Benelux-länderna, d.v.s. besök till IFLA:s högkvarter i Haag och nygrundade EBLIDA, som bevakar biblioteksintressen

i EU-frågor. EBLIDA var granne till holländska biblioteksforeningen. Juristen Emanuella Giavarra berättade om kampen för att intressera ledamöterna i Europaparlamentet för biblioteksfrågor.

Utbildningsprojektet i Sydafrika var föreningens första u-landsprojekt. FSBF fick av UM:s avdelning för utvecklings-samarbete ett anslag för att fyra biblioteksstuderande skulle kunna fullfölja sina studier vid University of the Western Cape i Kapstaden. Vid universitet finns en fyraårig bibliotekarietutbildning. UM stod för 75 % av kostnaderna och FSBF för 25 %. De två första biblioteksstuderandena inledde sina studier år 1993 och de följande 1994. Hela projektet avslutades år 1997.

Det var fråga om ansevärda summor: 19 000 mk det första året och 42 000 mk det följande. Marjatta Lahti var föreningens kontaktperson. För att finansiera projektet såldes bl.a. ett örhänge eller slipsnål som en utsökt handinbunden miniatyrbok

År 1993 förde föreningen en intensiv kamp för att få behålla den svenska biblioteksinspektörstjänsten. Resultatet blev att tjänsten placerades på UVM.

Samma år inleddes planeringen av de

allmänna bibliotekens 200-årsjubileum. Jubileet krävde noggrann och omfattande planering, varför två arbetsgrupper tillsattes. I Suomen Kirjastoseura-Finlands Biblioteksforenings planeringsgrupp hade föreningen en representant. Dåvarande länsstyrelsen i Vasa län hade en planeringsgrupp, där ordföranden för föreningen medverkade.

Biblioteksforeningen hade också delansvar för jubileumsseminariet, "Framtidens bibliotek". Föreningen hade engagerat föreläsare från Danmark, där framtids-scenarierna var långt bearbetade.

200-årsjubileet inföll 9.9.1994 i Vasa stadshus. Hedersuppdraget att fungera som konferenciär för jubileumssessionen hade biblioteksforeningens ordförande fått.

Samarbetet med de övriga biblioteksforeningarna har år för år utvecklats och stärkts.

Gänget pustar ut efter en lång konferensdag: Fr.v Zolile Mbuneo, tidigare Finlands biblioteksförnings stipendiat i Tanzania och Sydafrika, Sinikka Seppälä, nyvald ordförande för Management of Library Associations Section, Karolina Zilliacus, bibliotekschef i Kimito och Tuula Ruhanen, bibliotekschef för Beteendevetenskapliga fakultetens bibliotek vid Helsingfors universitet. Foto Eva Costiander-Huldén.

World Library and Information Congress

19-23 augusti i Durban, Sydafrika

KAROLINA ZILLIACUS
EVA COSTIANDER-HULDÉN

Tema för årets konferens var "Libraries for the future: progress, development and partnership" och samlade i år över 3000 deltagare från alla världens hörn men dominerade gjorde naturligt deltagare från de afrikanska länderna.

Sektioner, kommittéer, diskussionsgrupper... och dans...

Arrangemanget fungerade på alla sätt väl och vi möttes av en sydafrikansk vänlighet som sträcker sig långt över artighetsgränsen. Vi fick uppleva en storstilad invigningsfest, ett beachparty med svängigt dansgolvet och en kulturkväll med tal av kulturministern, storslagna dansuppsvisningar och alltid god mat.

Durban är beläget på Sydafrikas ostkust och är en hamnstad med 3 miljoner invånare och huvudort i provinsen KwaZulu-Natal som domineras av zulu-stammen. Tyvärr räknas också Durban till en av de mest kriminella orterna i Sydafrika och som turist fick man vara försiktig var än man rörde sig och nästan alltid var det taxi

som gällde också om man bara förflyttade sig korta sträckor.

Som förstgångsbesökare kändes det märktigt och också märkligt att träffa kolleger från hela världen och märka att trots olika omständigheter är biblioteksarbetet ändå rätt så lika.

Utbudet av föreläsningar var stort och för en förstgångsbesökare var det bra att ha sällskap av en erfaren WLIC deltagare som kunde ge goda råd då dagsprogrammet pusslades ihop. Dagen innan konferensen startade fick jag möjlighet att delta i Section 8 d.v.s. sektionen för "Public Library's Standing Committee-möte tillsammans med Marja Malminen, medlem av sektionen styrelse och bibliotekschef i Lahtis. IFLAs organisation anses allmänt vara byråkratisk och för en nybörjare måste

det medges att det inte alltid var enkelt att veta hur alla divisions, sections, committees, boards etc. hänger ihop.

Evaluering av hemsidor, läseprogram för småbarn

Föreläsningar fanns för alla smaker och jag lyssnade bl.a. på en intressant föreläsning om vilka metoder det finns för evaluering av bibliotekens webbsidor. Föreläsaren Roswitha Poll från Münster universitetsbibliotek ansåg att det viktigaste för en välfungerande hemsida är att den guidar kunden den kortaste möjliga vägen till den mest relevanta informationen. Vi kan ju alla testa våra egna sidor, hur många klickar att nå t.ex. bibliotekets katalog?

Under onsdagen följde jag med Division III, d.v.s. "Libraries serving the general public's

heldagsseminarium om hur biblioteken kan nå alla i samhället. Vi fick höra exempel på uppsökande verksamhet i de kinesiska fångelserna där bibliotekarierna förutom utlåning även sysslade med läseklubbar, hjälp med brevskrivning och tävlingar av olika slag.

Intressant var även det australiensiska projektet "The big book club", en läseklubb som startades år 2003 av de allmänna biblioteken i södra Australien tillsammans med en rad kulturorganisationer. Klubben utökades senare med The little big book club för barn, som utarbetade ett läseprogram för småbarn och som även donerar varje nyfödd i landet en bibliotekskasse innehållande förutom böcker till barnen även informationsmaterial till föräldrar om läsandet betydelse. Mer om projektet finns att läsa på

www.thebigbookclub.com.au.

Pietermaritzburg och bibliotek i kåkstäder

Under konferensdagarna fanns även möjlighet att göra studiebesök till bibliotek i och kring Durban. Jag besökte biblioteket i Pietermaritzburg, en stad 100 km väster om Durban, och bibliotek i kåkstäder utanför Durban. På alla ställen såg man att efterfrågan på studieplatser var stor eftersom många lever trångt.

Biblioteken fungerade, speciellt i kåkstäderna, som ett andra hem för många barn och ungdomar och personalen berättade att det speciellt under veckosluten är sådan rusning på biblioteket att de gärna kunde ha öppet från tidig morgon till sena kvällen. Biblioteken var alla relativt nya och välförsedda med böcker, datorer, AV-material och fungerade också som kanaler för samhällsinformation.

Vi fick höra att Sydafrika har satsat mycket på sina bibliotek under de senaste åren och också satsat för att höja läsnivån i landet.

Jobb eller karriär?

Det fina med WLIC är att man får möta bibliotekarierna från så många olika biblioteksmiljöer. Ett av de mest intressanta föredragen jag deltog i hette "New professionals – developing new professionals for the future".

Bibliotekarien Tracie Hall, ordförande för

ALA Diversity Group, underströk betydelsen av engagerade bibliotekarierna och att bibliotekarierna också skall representera kundgrupperna – inte bara åldersmässigt utan också etniskt. Som ung, svart bibliotekarie får hon ofta gåshud vid informationsdisken, då kunden inte accepterar henne som "en riktig, utbildad bibliotekarie".

Mindre än 20% av bibliotekarierna i hennes delstat tillhör de etniska minoriteterna, medan mer än 33% gör det. De biblioteksanställdas medelålder är på tok för hög, 47 år. 44% av nyutbildade, yngre bibliotekarierna bytte jobb efter första anställningsåret.

Orsak:

Frustration, den äldre generationens intolerans, biblioteken är konservativa och tål inte nya idéer.

Hur är det i Finland, kan man fråga sig? Stora etniska minoriteter har vi ju inte, men rekryterar vi aktivt unga bibliotekarierna? Vem är framtidens ledare på våra bibliotek? Accepterar vi diversitet? Kan vi kommunicera med våra kunder på samma språk?

Sessionen diskuterade också mycket problemet med att rekrytera ledare till biblioteken. Hur kan man hitta potentiella ledare i personalen? Ujala Satgoor från Pretoria har själv varit med och utvecklat ett ledarfortbildningsprogram i LIASA. Ett av målen var att utveckla "dysta bibliotekarierna till aktiva ledare" – här bör man också komma ihåg att apartheidens även varit stark i de sydafrikanska biblioteken. Det finns en lång, historisk obalans mellan svarta och vita bibliotekarierna.

Ledarskap kan antingen betyda att man frigör krafter och färdigheter hos medarbetare eller att man *kontrollerar*. Lead or manage, frågade Satgoor retoriskt i slutet av sitt föredrag.

Väljer du ett jobb, eller en karriär? frågade Andrew Cranfield från EBLIDA. Ett mycket viktig sätt att utvecklas är att delta i nätverk, både nationellt och internationellt. Engagemang bäddar för karriär. Han ifrågasatte också åldersstrukturen i IFLA – en lång erfarenhet behöver inte vara förutsättning för att aktivt delta i IFLA, som håller på att förgubbas. Eller borde man kalla de förgummas?

InfLitGlobal!

Som användarutbildare var jag speciellt intresserad av sessioner där man diskuterar informationskompetens. Information Literacy Section slog hårt på trummorna för en världsomfattande resurskatalog på nätet – InfoLitGlobal:

<http://www.infolitglobal.info/>

Här kan man få goda tips om användarutbildning, om nationella och regionala nätverk, fortbildning och konferenser rörande informationskompetens. Man kan registrera sig i hemsidan och bidra med uppgifter.

Eva Tolonen i Tekniska högskolan i Otnäs är finländsk representant i sektionen.

I flera sammanhang tog man upp frågor kring Second Life, Wikis, Facebook och andra community-baserade verktyg som kan användas för att förstärka informationskompetensen hos t.ex. studerande vid högskolor. Alla är eniga om att vi bör röra oss där våra kunder rör sig – nu redan finns flera biblioteksgrupper i Facebook med tusentals deltagare.

... inte bara föreläsningar...

I konferensprogrammet fanns 159 föredrag eller möten att välja mellan. Men WLIC är så mycket mer än föreläsningar. Enskilda slumpmässiga möten med kolleger kan betyda mycket för att knyta vänskapsband och bygga nätverk utan geografiska gränser.

Själv har jag återfunnit några i Facebook!

Ämnet

INFORMATIONSFÖRVALTNING

GUNILLA WIDÉN-WULFF

Informationsförvaltning läser man vid Ekonomisk-statsvetenskapliga fakulteten vid Åbo Akademi och man kan avlägga både politices kandidat och politices magisterexamen. Man kan bra söka till magisterutbildningen i informationsförvaltning med en kandidatexamen i ett annat ämne, men då kompletterar man magisterexamen med s.k. bryggstudier, dvs. grund- och ämnesstudier i informationsförvaltning.

Utbildningen:

hur ser den ut efter Bologna-reformen?

Universitetsutbildningen har genomgått en viss förändring i och med den s.k. Bologna-reformen. Detta betyder att universitetsstudierna är indelade i en lägre och i en högre högskoleexamen, dvs. kandidat- och magisterexamen.

Kandidatutbildningen omfattar 180 studiepoäng (3 år) och riktar sig främst till personer som inte har någon högskoleexamen sedan tidigare. Efter examen kan man välja att fortsätta i arbetslivet eller med en magisterutbildning som omfattar 120 sp (2 år).

Utbildningens målsättning är att lära studerandena att hantera information så att rätt person får rätt information i rätt tid.

Detta innebär att studerandena lär sig både traditionella biblioteksfunktioner men också hantering av nya former av information och medier. Den pedagogiska aspekten och användarens roll i dagens informationssamhälle poängteras i många kurser.

Utbildningen ger också konkret bibliotekariebehörighet och magisterexamen ger färdigheter för fortsatt forskarutbildning.

Studiernas innehåll och uppbyggnad

Studierna i informationsförvaltning är

indelade i s.k. grundstudier (25 sp) och ämnesstudier (35 sp).

Till grundstudierna hör introduktionskurs till informationsförvaltning, informationskällor, dokumentbeskrivning och innehållsanalys, och informationsökning.

Till ämnesstudierna hör kurser i interaktiva medier, informationssökning, arkivvetenskap, bok- och bibliotekshistoria, databaskonstruktion, marknadsföring, beståndsutveckling, kommunikation och inlärning, och informationsjuridik. I studierna ingår också en obligatorisk praktikperiod.

Magisterstudierna koncentrerar sig mera på fördjupningsstudier i ämnet, forskningsmetoder och kurser som ansluter till ämnets forskningsprojekt. Magisterstudierna avslutas med prograduseminarier och avhandling pro gradu. Graduarbetena har under de senaste åren handlat bl.a. om elektroniska biblioteksresurser, kvalitetsmätning vid bibliotek, skolevers informationskompetens, kommunernas och företags informationshantering.

Studentsituationen

Studentantalet varierar något från år till år men genom att se på situationen detta läsår ger det en riktlinje för hur många som

avlägger studier i ämnet. Under läsåret 2007-2008 finns det ca 50 anmälda för huvudämnesstudier (både kandidat- och magisternivå). På kurserna studerar också ungefär 35 biämnesstudenter, mest från Humanistiska fakulteten vid ÅA och Turun Yliopisto. Genom olika samarbetsavtal har ämnet också 4-5 utländska studerande som avlägger enstaka kurser. För tillfället har ämnet 12 doktorander som avlägger forskarstudier.

Årligen utexamineras ungefär 5 magistrar med informationsförvaltning som huvudämne och ca 15 biämnesstuderande avlägger helheten grund- och ämnesstudier (60 sp).

Placering i arbetslivet

(Arbetsforums enkätundersökning 2005)

Studenterna som utexamineras med informationsförvaltning som huvudämne placerar sig bra på arbetsmarknaden. År 2005 var endast 4 % arbetslösa. De flesta har tidsbunden anställning (64%) medan över en tredjedel lyckats få ett permanent arbetsförhållande.

Den största arbetsgivarsektorn, ca hälften, utgörs av kommunerna följda av staten och företag.

Exempel på arbetsgivare bland de som svarat på Arbetsforums förfrågan är Ekenäs, Mariehamn, Esbo, Nordiska

Investeringsbanken, Wallac och Åbo Akademi.

De flesta utexaminerade erhåller naturligtvis ett biblioteksrelaterat yrke som t ex bibliotekarie, biblioteksamanuens, biblioteksdirektör, biblioteksfunktionär, men några har också placerat sig som arkivarier, forskningsassistenter, informatörer och projektassistenter.

De som utexaminerats är mycket nöjda med utbildningen och de tycker att utbildningen stöder dem i arbetslivet.

Personalen

Personalstyrkan vid ämnet i dagens läge är 11 personer fördelade på lärar- och forskar-tjänster. Professuren är för tillfället vakant men sköts av Gunilla Widén-Wulff. Akademiaktöratet sköts av Stefan Ek och medan Kristina Eriksson-Backa är forskningsledig under hösten sköter Isto Huvila doktorassistenturen.

Förutom de internt finansierade lärartjänsterna har ämnet en deltidsanställd byråsekreterare, Maria Krongqvist-Berg,

samt en deltidsplanerare, Nancy Pettersson, som även arbetar med kurser i informationsförvaltning vid Öppna Universitetet.

Dessutom finns det fem doktorander som är anställda med externa stipendiemedel eller forskningsmedel från Finlands Akademi.

Ämnets studiehandbok finns att hitta på adressen

<http://web.abo.fi/fak/esf/bii/studiehandbok2007-2008.pdf>

Informationsförvaltning ur ett studentperspektiv

MARIA KRONQVIST-BERG

Jag började studera informationsförvaltning hösten 2003 och är nu i slutskedet av studierna. Jag hade redan studerat ett år vid Ekonomisk-Statsvetenskapliga fakulteten och hade provat på olika ämnen då jag bestämde mig för att läsa informationsförvaltning som biämne.

Det märktes genast en stor skillnad mellan informationsförvaltning och de andra ämnena. Föreläsningarna var både till innehållet och till utformningen mera praktiska samtidigt som den teoretiska biten också fick rum. Istället för stora tentor var det många mindre uppsatser och grupparbeten som gjorde att man lärde sig materialet på ett helt annat sätt. Föreläsningkurser varvades med nätkurser och undervisningen gav ett modernt intryck. Jag fick genast lära mig om hur människan hanterar information, om olika informationskällor, hur man ska söka i både tryckta och digitala källor och hur man ska katalogisera, indexera och klassificera dokument.

Efter att ha avklarat grundstudierna i ämnet hade jag turen att få en praktikplats.

Att få se och pröva på hur biblioteksarbetet gick till i praktiken blev avgörande, detta var definitivt det område jag ville jobba inom

och jag bytte huvudämne från sociologi till informationsförvaltning.

Praktikperioden gjorde att jag kunde få ut ännu mer av kurserna i informationsförvaltning, jag förstod på ett helt nytt sätt hur man kunde tillämpa teorierna i praktiken.

Ämnesstudierna var mycket varierande, jag lärde mig bland annat att göra webbsidor och konstruera databaser och i en kurs arbetade vi i grupp med att planera en tjänst för en pedagogisk informatiker vid ett bibliotek. Jag fick också pröva på att göra upp en marknadsföringsstrategi för ett bibliotek och att skriva en förvärvsplan.

De fördjupade studierna i informations-

förvaltning har främst handlat om självstudier och flitigt uppsatsskrivande men det har också varit lärorikt. Genom uppsatserna har jag fått bekanta mig med ny forskning inom området, bland annat webometri och informationsbeteendet ur flera olika infallsvinklar. Nu håller jag som bäst på med att skriva färdigt min gradu-avhandling om biblioteksutvärdering som jag har fått göra i samarbete med Åbo Akademis bibliotek.

Det har varit intressant och omväxlande att studera informationsförvaltning och studierna har aldrig känts gammalmodiga eller onödiga.

Studierna har redan varit till nytta både i samband med sommarjobb och i mina övriga studier vid Åbo Akademi. Jag tror därför att jag också kommer att ha stor nytta av dem i framtiden.

Informationsförvaltning vid Åbo Akademis Öppna universitetet (ÖPU)

NANCY PETTERSSON

Det öppna universitetet är en studieform inom vuxenutbildningen som ger möjlighet till att bedriva akademiska studier utan att vara inskriven vid något universitet.

Öppna universitetets kurser motsvarar vanligen *grund-* och/eller *ämnesstudier* vid universiteten. Studierna inom det öppna universitetet leder inte till någon examen men *räknas till godo* ifall man senare söker in och blir antagen till universitetet. Undervisningen inom öppna universitet arrangeras i samarbete med ämnesenheterna vid universitetet och motsvarar den undervisning som ges inom den ordinarie verksamheten.

Informationsförvaltningsstudierna inom ÖPU är väldigt populära. Biblioteksjobb intresserar och så ger ämnet en bra allmänbildning, en bra grund att stå på i vårt samhälle.

Som bäst pågår två nätbaserade studiehelheter med informationsförvaltning: en i Österbotten och en i Åbo. Studiehelheten i Österbotten ges i samarbete med arbetar- och medborgarinstitut i hela svenska Österbotten och har ca 40 deltagare. En ny studiehelhet har också just startat i Åbo. Studiehelheten omfattar 60-70 studiepoäng på 3,5 år för att passa vuxenstuderanden, som studerar vid sidan av sina jobb.

De som studerar informationsförvaltning inom ÖPU har väldigt olika studiebakgrund. Där finns magistrar, kandidater och personer med utbildning från yrkes- högskolor, yrkesskolor och institutnivå.

I en del av de ovannämnda nätkurserna i Åbo deltar också en grupp läroavtalsstuderanden från Borgå handelsläroverk som studerar för en Yrkesexamen i informations- och bibliotekstjänst. På detta

sätt får de studerande en teoretisk bakgrund samtidigt som de arbetar inom biblioteks- eller informationstjänstbranschen. Personer som avlagt denna examen kan arbeta som t.ex. biblioteksfunktionärer eller bibliotekssekreterare.

Forskning vid ämnet informations- förvaltning

Vid ämnet informationsförvaltning bedrivs en aktiv forskning.

För tillfället finns många olika forskningsprojekt som behandlar exempelvis; hälsoinformation (t.ex. äldre finlandssvenskars hälsoinformationskompetens), informationsbeteende och socialt kapital i organisationer (företag och universitet) och webbometri (analys av länkar mellan kommuners webbsidor).

Vidare forskas det kring finlandssvenska ungdomars informationsbeteende i LunarStorm, arbetslösas informationsbeteende, biblioteket 2.0 och social media, mångkulturella tesaurusar samt om informationsbeteende i inlärningsmiljöer (studenter och i yrkeshögskolekontext).

Mitt eget forskningsprojekt behandlar författares informationsbeteende. Många tidigare undersökningar har inriktat sig på

vanliga yrkesgrupper såsom ingenjörer eller studerande. Man har inte tidigare forskat i författares informationsbeteende även om de är en yrkesgrupp som behöver flera olika slags typer av information när de skriver skönlitteratur. Nyheter, drömmar och statistik kan alla vara nyttiga informationskällor för dem.

Avsikten med undersökningen är att öka kännedomen om och förståelsen för författares arbete. På det sättet kan man stöda dem i deras arbete, samtidigt som undersökningen även fungerar som bakgrundmaterial till andra forskningsarbeten om just författare.

Undersökningsmaterialet kommer att bestå av intervjuer med finländska författare som har fått Finlandia-priset i litteratur.

MARI TAMMI

Nätet har fört med sig enorm tillväxt av informationskällor och i den här artikeln tänker jag ta fasta på en av nätets kanske lite förbisedda informationskällor, nämligen diskussionsforumen. Ett aktivt och välskött diskussionsforum kan vara en tillgång för en informationssökare eftersom det kan innehålla personlig kunskap som annars vore svår eller omöjlig att komma åt. Visserligen fanns det mötesplatser för utbyte av information inom specifika ämnesområden även före nätet, men dessa var och är begränsade av tid, rum och personlighet. På grund av sociala orsaker är det inte en självklarhet att man går med i den lokala mc-klubben även om informationsutbytet med medlemmarna där är stort. Man kanske inte heller har tid med föreningsarbete eller så finns det ingen lämplig verksamhet i ens närhet.

DISKUSSIONSFORUM PÅ NÄTET

- som informationskällor

MATS WICKSTRÖM

I sin doktorsavhandling i svenska, *Variation i webbdiskussion. En fallstudie av kontext, funktion och form i diskussionsforum om diabetes* (2005), tog ÅA-forskaren Lotta Collin även fasta på diskussionsforumens funktion som informationskällor, eftersom de ger "den vanliga människan" en möjlighet att själv delta i skapandet av informationsdatabanker. Jag vill påstå att "den vanliga människan" kan besitta vad man kunde definiera som "expertkunskap". Denna kunskap kanske inte är systematiserad och formellt godkänd som "expertkunskap" i form av en examen eller yrkestitel, men i dagens värld finns det många som är väldigt insatta i de ämnen de sysslar med utanför sitt yrkesliv. Diskussionsforumen kan förstås också fungera som en informationskanal mellan och till yrkesmänniskor, vilket endast ökar deras användbarhet.

Collin påpekar också att informationen i ett diskussionsforum ligger på gränsen mellan informell och formell information. Den traditionella uppdelningen mellan informell och formell information dras grovt sett mellan tryckt information och muntlig information. Denna kategorisering kan i dagens IT-samhälle ses som föråldrad, eftersom formell information inte nödvändigtvis längre publiceras i tryckt form utan ofta endast i elektronisk form. Informationen på diskussionsforum utbyts informellt, men i motsats till typisk informell information som t.ex. diskus-

sionen på ett möte, är informationen på ett diskussionsforum tillgänglig och bevarad för allmänheten för åtminstone en viss tid. Det faktum att den informella informationen på ett forum inte behöver vara bestående gör den egentligen mer informell än formell, men forumens informella/formella karaktär är det som gör dem intressanta som informationskällor. En inläggstråd på ett forum kan ses som publicerad informell kommunikation. Tidigare har tillgången till publicerad informell kommunikation mest rört avlidna dignitärers brevväxling och dagboksanteckningar, men tack vare nätet kan i princip alla få sin personliga röst hörd, förutsatt att någon tar sig tid att läsa.

Diskussionsforum på nätet möjliggör ett interaktivt informationsutbyte mellan personer som är intresserade av samma ämnesområde och som utan nätet kanske aldrig skulle ha ägt rum. Det är just interaktiviteten som kan göra diskussionsforumen på nätet till ypperliga informationskällor. Det är i princip möjligt att tillfredsställa ett väldigt specifikt informationsbehov genom ett diskussionsforum, eftersom forumet kan fungera som en informationskanal till otaliga personer som kan besitta "expertkunskap" i ämnet. Givetvis finns risken att du inte får svar på ditt spørsmål eller att det svar du får är felaktigt eller på något vis färgat av svararens högst personliga preferenser, men i bästa fall får du flera utförliga svar

och kan göra dig en nyanserad bild av det du ville ha information om.

Förutom att man kan ställa direkta informationsförfrågningar till diskussionsforumets användare/medlemmar genom att skriva ett inlägg på forumet, kan forumet fungera som en databas inom sitt ämnesområde. Många forum har en sökfunktion som möjliggör en sökning genom inläggen i forumet, och de forum som bygger på programvaran PHP Bulletin Board (förkortas phpBB) tillåter även sökning enligt enskilda användares inlägg. Så om man stöter på en briljant inläggsskribent är det bara att skriva in dennes användarnamn i sökfältet och hoppeligen få fram otaliga intressanta texter. Som databas är ett forum dock begränsat beroende på hur långt tillbaka inlägg sparas, men vissa forum har arkiv där forumets upprätthållare har sparat inlägg och inläggstrådar som upprätthållaren ansett värda att bevara.

De fora som troligtvis är mest användbara som informationskällor är de som kräver registrering och har aktiva användare och moderatorer som upprätthåller diskussionen och diskussionsnivån. Det krävs en aktiv kärna av användare för att forumet skall leva, men när dessa märker att majoriteten av användarna endast "snyltar" på den information och diskussion som de aktiva levererar, är det möjligt att de aktiva blir frustrerade och slutar dela med sig av sin kunskap. Jag har personligen läst många inlägg i de fora jag själv använder

där de aktiva användarna uppmanar de passiva att delta i diskussionen och bidra med konstruktiva inlägg. I ett forum gick det så långt att de aktiva skapade ett subforum till vilket endast användarna med hög aktivitetsgrad hade tillgång. Många har säkert tillfredsställt ett informationsbehov genom att använda sig av ett diskussionsforum utan att reflektera över det. Den som har bytt ut sin tv kanske googlade namnet på den nya tv:n och fick fram en inläggstråd på 150 inlägg där apparatens för- och nackdelar livligt diskuterades av personer som redan införskaffat

tv:n eller annars bara hade en åsikt om den. Källkritik och förmåga att sälla ut den väsentliga informationen gäller i högsta grad för diskussionsforumen just pga. deras informella karaktär. En högtintressant inläggstråd kan plötsligt övergå i vänskapligt struntprat eller öppen konflikt, ett sk. "flame war", som sedan aldrig tycks ta slut.

Så om det någongång verkar som en informationsförfrågan är så specifik eller så diffus att den kräver dold kunskap eller behöver processeras av en expert i ämnet kan man söka fram ett diskussionsforum

som tangerar frågan och söka svaret där. Det finns många människor ute på nätet som mer än gärna delar med sig av sitt vetande, det är bara att tacka och ta emot och själv dela med sig.

AUDIOINDEX PEKAR MOT FRAMTIDEN

CLAES BJÖRNBERG

Som en del i strävan att öka tillgängligheten har Umeå Stadsbibliotek i norra Sverige installerat AudioIndex. Med detta hjälpmedel, utvecklat vid Designhögskolan, Umeå universitet, kan synskadade söka böcker i hyllorna. Böckerna berättar nämligen om sig själva då man pekar på dem. Tekniken har väckt stort intresse både i svenska kungahuset och i bibliotek världen över.

Med det EU-finansierade projektet Bibliotek 2007 har sex kommunbibliotek i Umeåregionen blivit ett. Projektet har bland annat lett fram till att lånekort, katalog och webbsajt är gemensamma. Låntagarna kan även återlämna en bok på vilket bibliotek som helst i regionen.

Ett viktigt syfte med projektet var att undersöka hur bibliotek ska kunna nyttjas av alla människor på lika villkor. Huvudfrågan blev hur man ska kunna öka tillgängligheten för funktionshindrade.

– När folk besöker biblioteken vet man ofta inte vad man vill ha, utan man vill inspireras. Vi ville veta hur man åstadkommer det för exempelvis synskadade, säger Umeås bibliotekschef Inger Edebro Sikström.

Världsledande

Svaret låg inom räckhåll. Designhögskolan i Umeå har skaffat sig en position som en av de ledande designhögskolorna i världen. Under ledning av industridesignern och projektledaren Kent Lindbergh inleddes arbetet med att Umeå Stadsbibliotek, tillsammans med ett antal synskadade, inventerades ur tillgänglighetsperspektiv. Detta ledde bland annat fram till förslag på förändringar av den fysiska miljön, som underlättar för alla besökare.

Ett viktigt resultat av arbetet inom Bibliotek 2007 är AudioIndex. Med ett pekdon och ett headset kan besökare peka på bokryggarna och via talsyntes få samma information om titel, författare och innehåll som finns på omslaget. Nyckeln till informationen är de RFID-taggar som böckerna är försedda med.

”Hovleverantör”

Den grundläggande tekniken är beprövad. Amerikanska bibliotek har under flera år använt RFID-taggar i stället för streckkoder som hjälpmedel för utlåning, återlämning, stöldskydd och inventering. En fördel med tekniken är att flera böcker kan

läsas av samtidigt – *Vi har hakat på trenden med RFID-taggar, men det som är nytt med AudioIndex är att vi tillför låntagar- och tillgänglighetsperspektiven*, säger Kent Lindbergh.

Redan på idéstadiet valdes AudioIndex ut av Statens kulturråd och Ingenjörsvetenskapsakademien som ett projekt att presentera vid Drottningseminariet 2004, på drottning Silvias födelsedag.

Mycket nöjd

I mars 2006 installerades en fullt fungerande prototypanläggning på Umeå Stadsbibliotek.

Besökare kan låna en AudioIndex-enhet och på egen hand söka bland cirka 4 500 taggade titlar på talboks-avdelningen.

En av dem är Lena Karlsson, som endast har ledsyn. Vanligtvis vet Lena vilka böcker hon ska ha och kan därför be personalen ta fram dem, men hon har även provat AudioIndex. Bortsett från att den syntetiska rösten har svårt att uttala vissa utländska författarnamn, så har hjälpmedlet imponerat på Lena Karlsson

:

– *Häftigt! Jag är så glad att det finns.*

Utvecklingsstöd

Sedan starten har talsyntesen gett eko i biblioteksvärlden. Många har uttryckt en vilja att köpa in systemet så fort det finns ute på marknaden. Intresset har också varit stort då AudioIndex presenterats i olika sammanhang, till exempel Biblioteksdagarna i Stockholm och konferensen Include i London tidigare i år. Världen behöver inte vänta länge till. Statens kulturråd har beviljat projektet *AudioIndex – det talande biblioteket* 900 000 kronor för att lansera systemet på marknaden. Kulturrådets beslut avser det första året för det treåriga projektet. För produktionen står Teknikhuset AudioIndex AB i Umeå. Företaget ägs av innovatören Kent Lindbergh och Teknikhuset, som är mycket framstående inom e-learning och lösningar som gör information och teknologi tillgänglig för alla.

Nappade direkt

Länsbiblioteket i Västerbotten är projektägare.

– *Projektet innebär något nytt för oss. Det här är första gången som vi arbetar nära ett företag på det här sättet*, säger länsbibliotekschef Anette Sundbom.

I styrgruppen sitter också representanter för Umeåregionens bibliotek, Länsbiblioteket Uppsala och Uppsala Stadsbibliotek. När AudioIndex blev känt över landet skrev Synskadades Riksförbund en tidningsinsändare, med önskemål om att tekniken införs även i Uppsala.

– *Vi svarade att vi redan planerat att köpa in tekniken så fort den finns på marknaden. AudioIndex är ett viktigt projekt, som passar mycket väl in i det omfattande arbete vi lägger ned på att öka tillgängligheten*, säger Marit Arvidson, ansvarig för talboksavdelningen vid stadsbiblioteket i Uppsala.

Hela beståndet

En marknadsundersökning bland Sveriges folkbibliotek visar att intresset är stort även på många andra håll. Det enda verkliga problemet stavas pengar, alltså hur biblioteken ska klara investeringskostnaderna. Förutom biblioteken i Umeå och Uppsala kan också stadsbiblioteket i Göteborg komma att införa AudioIndex inom en snar framtid. Här har ansvariga redan beslutat om att RFID-tagga samtliga 1,5 miljoner medier i sitt bestånd, för utlåning och återlämning.

– *Genom att tagga hela beståndet ökar man möjligheten för synskadade. Som exempel kan jag nämna att vi träffade en blind pappa, som gärna skulle vilja låna böcker även om det var mamman som skulle läsa dem för barnen*, säger Anette Sundbom.

Behovsstyrt

Prioriterat i det kommande arbetet är att hjälpa både personal och låntagare över tekniktröskeln och skapa förutsättningar för att tekniken verkligen kan brukas av slutanvändarna, d.v.s. låntagarna. I det arbetet tar projektet hjälp av institutionen för informatik vid Umeå universitet.

– *Vi ska ta in synpunkter från användarna för att utforma systemet efter deras behov. Det gäller också att introducera låntagarna till tekniken på rätt sätt. Därför är det också otroligt viktigt att involvera all bibliotekspersonal i arbetet*, säger projektledaren Pernilla Roslund.

– *AudioIndex ska vara ett komplement till bibliotekens personliga service. Det som talar för tekniken är att många i dag vant sig vid att betala räkningar och utföra andra tjänster på egen hand. De flesta vill ju klara sig själva.*

Fler branscher

I projektet fortsätter man framåt med ett steg i taget. Målet är att presentera ett färdigutvecklat AudioIndex vid Bok & Biblioteksmässan i Göteborg i slutet av september. Men det stannar inte där, eftersom AudioIndex har potential som ett hjälpmedel för orientering i rummet inom många verksamheter i samhället.

– *Vi för diskussioner med flera andra branscher*, säger Kent Lindbergh vid Teknikhuset AudioIndex AB.

Orden får bibliotekschefen Inger Edebro Sikström att känna stolthet:

– *Att vi utvecklat en idé och kompetens inom biblioteken är fantastiskt nog. Nu kan tekniken bli till nytta även i andra branscher. Det känns verkligen som att vi har gjort skillnad.*

Mera om AudioIndex:

www.talandebiblioteket.se

Video:

<http://www.umea.se/omkommunen/kommunorganisation/kulturforvaltning/projekt/bibliotek/bibliotek2007/rapporter.4.3c6cfe2710af5588bc7800051190.html>

Andra intressanta rapporter från projektet Bibliotek 2007:

<http://www.umea.se/omkommunen/kommunorganisation/kulturforvaltning/projekt/bibliotek/bibliotek2007/rapporter.4.3c6cfe2710af5588bc7800051190.html>

Brev från Köpenhamn

MARIA LILLKÅLL

Maria Lillkåll, hemma från Jakobstad studerar på ett internationellt mastersprogram på Danmarks Biblioteksskole (The Royal School of Library and Information Science) i Köpenhamn.

Hon fick sin tradenomexamen från Vasa yrkeshögskola våren 2004. Efter det arbetade Maria en tid på Jakobstads bokhandel tills hon började vikariera som biblioteksfunktionär på Stadsbiblioteket i Jakobstad. Där arbetade Maria ända tills flytten till Köpenhamn.

Jag hittade Danmarks Biblioteksskoles hemsida för 3-4 år sedan och tyckte att det lät intressant. Förra våren var jag med FSBF i Danmark på studieresa. Vi besökte Danmarks biblioteksskole och ett år senare fick jag beskedet om att jag fått en studieplats.

Danmarks Biblioteksskole har en avdelning som ligger här i Köpenhamn på Amager och en annan avdelning som finns i Aalborg. Skolan har cirka 1000 studerande.

Skolan var tidigare väldigt praktiskt inriktad men har blivit akademiserad de senaste åren.

Kurskamrater

Mina kurskamrater kommer från nästan hela världen; USA, Australien, Indien, Pakistan, Ghana, Tanzania, Serbien, Rumänien, Portugal, Tjeckien, Norge och Danmark. Vi är cirka 20-30 personer på föreläsningarna. Många har åtminstone en Mastersutbildning i bakfickan från förut, mest inom IT och informationsvetenskap

men även i matematik och ekonomi. Det är väldigt lärorikt och intressant att studera med en sådan blandad klass. Att få höra vad någon från Tanzania eller Pakistan har för åsikter om informationsvetenskap, skolan, landet med mera.

På introdagen, i slutet av september, var det jag och sju killar som dök upp. Sex från Indien och en från Tjeckien. Vi fick lite info om skolan, träffade rektorn och en av våra lärare. Sen fick vi våra studiekort gjorda. Vi kom överens om att träffas följande kväll på skolbaren som är i skolans källare. Där satt jag då och väntade. Den enda som dök upp var Ondrej från Tjeckien. Nu försöker vi ordna något varje vecka så vi kan träffas utanför skolan. Det är väldigt bra, så man kan vädra sina funderingar kring skolan, läxor och annat.

Studierna

Utbildningen består av fyra moduler. Den första som jag går nu heter Information Seeking and Information Retrieval. Sen är det Knowledge Organisation, Knowledge Management och till sist Special subject module.

Studierna är väldigt intensiva. Den här första modulen (september-januari) har vi lektioner endast på måndagar och onsdagar. Men vi förväntas läsa på egen hand resten av veckan. Det behövs verkligen för att hänga med på lektionerna. Modulen är uppdelad i fem kurser, varav den sista är ett "Project paper" som vi ska lämna in och presentera för professorn och några bedömare i början av januari. Sen har vi ett prov på allt vi lärt oss under modulen. Det är mycket litteratur och det

krävs ganska mycket av oss. Jag har ju inte studerat på några år, så det tog en stund innan jag fick igång läsandet och terminologin. Först kom allt som en chock för mig. Utbildningen var inte alls vad jag förväntat mig, kraven och programmet såg jätteavancerade ut. Jag hade ju inte läst informationsvetenskap på vetenskaplig nivå tidigare. Vår professor varnade oss i samband med introduktionen för första kursen att vi kommer att få kämpa, att det här är informationsvetenskap på mastersnivå, och att vi ska prestera därefter. Och att vissa inte klarar det. Texterna vi ska producera ska vara på forskningsrapportsnivå sa han. Jag fick nästan en klump i halsen den dagen. Jag har ju inte skrivit vetenskapliga texter förut. Men det kommer säkert att gå bra. Klarar jag det här klarar jag vad som helst. Dessutom har vår professor, Peter Ingwersen, blivit röstad till Europas bästa föreläsare. Så något borde han ju kunna lära oss.

Köpenhamn som studiestad

Det är väldigt svårt att hitta boende i Köpenhamn. Man kan förväntas betala 500 euro för att få hyra ett rum av en privatperson, och det behöver inte ens vara i centrum. Jag hade tur och fick ett rum på ett kollegium alldeles bredvid skolan. Jag betalar endast 250 euro i månaden för mitt 13-kvadratsrum med egen toalett. Det är väldigt billigt. Kollegiet är också ett av dem som är i bättre skick. Jag delar kök med 13 personer. Vi har ett roterande schema för städning av korridor och kök. Köpenhamn är en väldigt trevlig stad. Jag trivs jättebra, även om en person blev

Det kongelige bibliotek i Köpenhamn även kallat den sorte diamanten. Foto Maria Lillkåll.

Maria besökte Eurocon 2007 i Valby i höstas och träffade på en Stormtrooper. Foto Maria Lillkåll.

misshandlad nästan till döds utanför mitt hus för någon vecka sedan, kl 18.00 på en vardagskväll. Sådant behöver man inte berätta åt sina föräldrar. Det finns mycket att göra här i staden. Förra veckan var vi t.ex. på konsert till Loppen i Christiania, där ett av mina favoritband spelade. Man kan gå omkring i staden och bara se på husen, ta en kaffe på något mysigt café och njuta av de goda danska wienerbröden. Så lite tid, så mycket att utforska. Ibland känns två år alldeles för kort.

Köpenhamn är en dyr stad. Som tur är hade jag ännu några studiestöds månader kvar att använda, och de borde räcka till slutet av utbildningen. Men med studiestödet klarar man sig inte långt här, inte ens med studiestöd, bostadstillägg och studielån. Förutom hyran har man andra bostadsutgifter, studiematerial (böcker inom det här området är inte billiga), busskort, mat (maten är dyr här, danskarna åker över till Sverige och handlar), och så ska det ju räcka lite till nöjen också.

Men på något sätt ska det väl gå. Det gäller att rita upp den där budgeten jag pratat om, men så långt har jag inte kommit ännu. Jag ska försöka söka något stipendium till nästa år. Det här året missade jag deadline.

Framtiden

Jag har inte bestämt mig ännu för vad jag kommer att göra efter de här två åren. I dagens läge känns det som om jag vill arbeta på ett allmänt bibliotek, men jag vet inte hur det känns om två år. Först är det bara att hoppas på att jag kommer att klara studierna. Om det går vägen kommer jag att lämna dörrarna öppna för olika alternativ då den dagen kommer som jag får min *"Masters degree in Library and Information Science"*.

Vill ni följa med mitt äventyr har jag en blogg (<http://bibbanerd.wordpress.com>), men jag måste varna er att det är mest onödigt dravel jag skriver om.

Tack och hej!
Maria tillbaka till böckerna

Intervju med

PETER BORG

MARIA VERHOLA

En trevlig del av biblioteksarbetet är att köpa in nya böcker. Men hur är det att arbeta vid en bokhandel? Jag har pratat med Peter Borg, verkställande direktör vid importbokhandeln Tibo-Trading, då han besökte Ingå kommunbibliotek med bokbussen. Under årens lopp har Peter och bokbussen blivit en välbekant syn i många finlandssvenska bibliotek.

Tibo startade år 1958 och hette till en början Tidningsbokhandeln, med tidningsprenumerationer som en viktig del av verksamheten. Böckerna började utgöra en allt större del av verksamheten, samtidigt som tyngdpunkten flyttades alltmer från privata kunder till bibliotek. I början av 1990-talet fick bokhandeln sitt nuvarande namn. Peter Borg började själv arbeta vid bokhandeln år 1970, samtidigt som han ännu studerade vid Hanken i Åbo. Några år senare, 1975, började han köra runt i Svenskfinland med den första bokbussen. För närvarande är det Sjundeå kommunbiblioteks gamla bokbuss han rattar. Numera betjänar bokhandeln även bibliotek på finskt håll.

Jag är ut med bussen över hundra dagar om året, således en tredjedel av året, säger Peter Borg. Samtidigt tycker han att det roligaste med arbetet är att träffa människor, det är omväxling till arbetet på kontoret i Pargas. En allt större del av kontakten sköts per e-post, och det är inte så personligt, konstaterar han. Då Peter är ut med bussen träffar han många kunder och får utbyta tankar på ett annat sätt. Och de flesta bibliotekarier är ju trevliga! berömmar Peter.

Förutom de huvudsakliga kunderna, biblioteken, är högskolorna viktiga. Om det råkar finnas en skola i närheten av biblioteket som Peter besöker, kan det hända att också lärare tittar in i bussen.

Till Peters ansvarsområde hör, förutom bokbussen, inköp av svenskspråkig litteratur. Även hustrun Susanne Borg, som är

inköpschef, arbetar med att köpa in svenskspråkig och därutöver finskspråkig litteratur. Det finns tre avdelningar för inköp: en svensk, en finsk och en utländsk, berättar Peter.

Är det inte svårt att köpa in ny litteratur? Jo, man måste ha grepp om vad biblioteken vill ha, säger Peter Borg. Det är viktigt att få se böckerna först. Att köpa in böcker på basis av listor är som att köpa grisen i säcken! Till arbetet hör att åka till olika förlag och att ta emot representanter på hemmaplan. Peter måste också fundera på hurdana böcker han tar med i bokbussen, då utrymmet är begränsat. Han kan lämna bort sådan litteratur som får mycket publicitet i media, eftersom bibliotekarier ofta köper sådana böcker direkt via webben. En del av den finlandssvenska litteraturen och en del av skönlitteraturen lämnar han i bokhandeln. Däremot vill bokbussens kunder gärna bläddra i faktaböcker och bilderböcker för barn, innan de bestämmer sig. Peter tycker att bibliotekarierna har ett svårare arbete än vad han själv har: de måste veta hurdan litteratur låntagarna vill ha och de måste tänka på statistiken. Peter Borg vill värna om den finlandssvenska litteraturen. Han ser positivt på bokens framtid. Just nu ges det ut mer böcker än någonsin, och knappast försvinner de "sådärbara"! säger han.

Vad tycker Peter Borg själv om att läsa? Spänningslitteratur och deckare, säger han. Han gillar deckare skrivna av engelska för-

fattare, men han läser också nordiska författare, såsom isländska och rikssvenska. Beträffande thrillers blir det mest engelska och amerikanska författare. För tillfället läser han en deckare av den engelska författaren Peter James som heter *Levande begravd* (originaltitel *Dead Simple*). Och från bokbussverksamheten har det fastnat en rutin: han gillar att bläddra i bilderböcker för barn, t. ex. under tiden som kunder gör sina inköp.

Under sina år med bokbussen har Peter råkat ut för vissa smärre incidenter. Innan Peter kör vidare med bokbussen från Ingå mot nya mål, berättar han följande historier:

En butik invigdes i Vasa invid bibliotekets tillfälliga stationeringsplats i Rewell-center, när gamla bibban sanerades. Ballonger utdelades och jag fick två gasfyllda problem som inte passade in i den bussmiljö där kunder skulle röra sig obehindrat. Snäll som jag är tänkte jag på barnen i Korsholms bostadsområden som jag brummade igenom på min resa norrut.

En ung mor råkade komma gående emot mig tillsammans med två små barn i vagn inklusive en hund modell större, som vankade bredvid. Jag bromsade in, vevade ner sidorutan och frågade hövligt om damen ville ha mina två ballonger till sina små tehingar. Döm om min förvåning då hon röt åt mig att försvinna omedelbart. Hunden är farlig och kan när som helst bita mig. Ja, jag körde snabbt därifrån och gjorde mig av med ballongerna på annat sätt i en soptainer. Otack är världens lön.

Jag väntade på att en bibliotekarie i östra Nyland skulle infinna sig. Septemberdagen var varm och en trött geting hittade en springa i mina byxor och sökte sig uppåt tills den nådde högsta punkten och stack till. Smärtan var rätt så intensiv så jag slet av mig benkläderna och stod med aktern vänd mot dörren och betraktade förödelser.

Då hörs en kvinnlig röst från ingången: Ursäkta, kanske jag kommer litet senare! Det var aningen pinsamt att "litet senare" gå in på biblioteket och meddela att nu skulle det igen passa att komma på besök.

Vi hade givetvis roligt åt historien efter det att jag berättat det hela.

Sånt händer, och isynnerhet kringresande är utsatta för ett och annat.

Kanske Peter Borg en dag skriver en bok om sina äventyr med bussen?

Rådet för de allmänna biblioteken

BIRGITTA AURÉN

Rådet grundades i september 2003 för att bevaka gemensamma intressen för de allmänna biblioteken i Finland. Det är ett organ som koordinerar och utvecklar samarbetet inom det nätverk som utgörs av de allmänna biblioteken och alla allmänna bibliotek är representerade i rådet.

Till rådets uppgifter hör följande huvudgrupper:

- Nätverksfunktioner och samarbete (t.ex. uppgörande av gemensam IT-strategi, Marc21, skolbibliotekens roll i biblioteksnätverket)
- Materialets tillgänglighet (t.ex. fjärrlånsutredning, FinElib-samarbetet, bibliotekens digitaliseringsprojekt, olika portaler)
- Resurser (t.ex. reformen av fördelningen av statsandelarna, mätning av biblioteksservicens produktivitet, ersättningarna för utlånat material)

Landskapsbiblioteken och centralbiblioteket har permanent representation medan de övriga allmänna biblioteken har en representant per landskapsbiblioteksområde. Dessa väljs vid landskapsbiblioteksmötena bland områdets bibliotekschef för en verksamhetsperiod om två år.

Rådet har ett arbetsutskott som skall fungera som rådets verkställande organ. Det skall representera rådet i förhandlingar och diskussioner med olika intressegrupper, ge utlåtanden, vid behov utnämna rådets representanter till organ och

arbetsgrupper och informera om rådets verksamhet. Vid val av arbetsutskottet beaktas representationen för bibliotek i kommuner av olika storlek samt tvåspråkiga kommuner i olika delar av landet. Denna period sitter Leif Storbjörk, biblioteksdirektör vid Stadsbiblioteket i Jakobstad med i arbetsutskottet.

I maj 2007 utsågs ett IT-utskott som fått i uppgift att sammanställa en gemensam IT-strategi för de allmänna biblioteken. Den finns tillgänglig på adressen

<http://wiki.kirjastot.fi/index.php/Verkkostrategia>.

Specialbibliotekarie Annika Lund från Stadsbiblioteket i Jakobstad sitter med i denna arbetsgrupp.

Om ni har något ni funderar över som kan passa att tas upp eller tas med till dessa forum kan ni gärna kontakta

Leif (leif.storbjork@jakobstad.fi, tfn 06-728 1274) eller

Annika (annika.lund@jakobstad.fi, tfn 06-728 1725).

Medlemsärenden

Medlemsavgiften är i år 20 euro, för biblioteksstuderande, pensionärer och arbetslösa 10 euro. Du kan betala in på konto:

Sampo 800012-70200513, referensnumret 300 500 2.

OBS! Om betalaren är en annan än medlemmen, eller om ni har gemensamma konton, bör du istället för referensnummer skriva medlemmens namn i meddelandefältet.

Kom ihåg att även tidskriften Svenskbygden ingår i medlemsavgiften. För att få Svenskbygden krävs registrering vid Svenska folkskolans vänner (<http://www.sfv.fi>).

Tibo trading ger rabatt på bokinköp åt FSBFs medlemmar.

Föreningen önskar få in medlemmarnas e-postadresser för att underlätta informationsspridningen. Meddela e-post adressen till **fsbfmedlem@gmail.com**

Adressförändringar kan göras genom att skicka e-post till **fsbfmedlem@gmail.com**

eller per post till adressen:

Finlands svenska biblioteksförening
c/o Johanna Vidjeskog
Stadsbiblioteket i Jakobstad
Runebergsgatan 12
68600 Jakobstad

Kom ihåg att betala medlemsavgiften!

bibban

är Finlands svenska biblioteksförenings medlemstidning, som utkommer tre gånger i året, i mars, maj och november.

ISSN 1459-5044

Redaktörer

Jenny Olsson-Korsu, koordinerare
Maria Verhola
Tove Selkälä
Karolina Zilliacus
Ulrika Backlund
Katriina Strandwall

Layout

Solveig Hortans

Tryckeri

Forsberg, Jakobstad

Ansvarig utgivare

Ringa Sandelin (ordf.)
Adressuppgifter för föreningens styrelse och ordförande finns på sid 2.

Medlemsavgift

Studerande, arbetslösa och pensionärer: 10€.
Ordinarie medlem: 20€.

Betalas in på konto:

800012-70200513
Referensnummer: **30 05002**
Betalaren bör vara samma som medlemmen!

Adressändringar

Meddelas till Johanna Vidjeskog som ansvarar för medlemsregistret.

Leverans av material

Material som skall publiceras i tidningen levereras smidigast via e-post, men du kan också skicka cd-r skivor

Texter bör levereras i antingen MS Word (.doc) eller Rich text format (.rtf). Användandet av avancerade funktioner i textbehandlingsprogrammen bör undvikas. Lämna redigerandet åt redaktionen. Skriv gärna en ingress och märk ut information som skall placeras i lådor. Bildmaterialet bör levereras antingen

som blank papperskopia eller elektroniskt som JPEG (.jpg) eller TIFF (.tif) fil med en upplösning på 300 DPI eller mera. (Elektroniska bilder blir generellt tre gånger mindre

tryckta på papper än de är på skärmen, så se till att storleken är tillräcklig.)

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera inskickade texter före publikation och ansvarar ej för returnering av inskickat material om ej annat överenskommit.

Pärbild:Koralträd i Sydafrika.Foto Eva Costiander-Huldén/Karolina Zilliacus.

FSBF PÅ NÄTET
www.biblioteken.fi

2

AVSÄNDARE

Finlands svenska biblioteksörening r.f.
c/o Solveig Hortans
Borgarmalmsvägen 4 B 18
68620 Jakobstad